

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Икономика и управление (селско стопанство)

Автор на дисертационния труд: Петър Асенов Казаков, докторант (задочна форма) към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:

**ВЛИЯНИЕ НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ВЪРХОВИ ПОСТИЖЕНИЯ ВЪРХУ
РАЗВИТИЕТО НА БИОИКОНОМИКАТА В ЕВРОПА**

Рецензент: доц. д-р Екатерина Димитрова Кюскиева-Арабска, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.7. Администрация и управление, научна специалност: Социално управление), определена за член на научното жури със заповед № РД-16-736/08.06.2026 г. от Ректора на Аграрен университет - Пловдив.

1. Актуалност на проблема

Представеното научно изследване разглежда два актуални въпроса – развитието на центровете за върхови постижения и биоикономиката, в тяхната взаимосвързаност и влияние помежду си и върху иновациите и устойчивото развитие. Анализирането на теоретичните и концептуалните основи на биоикономиката, включително нейното възникване, развитие и основни направления; европейските и международните стратегически рамки, свързани с биоикономиката; институционалната и иновационната инфраструктура в подкрепа на биоикономиката на европейско, национално и регионално равнище; социално-икономическото въздействие на центровете за върхови постижения върху регионалното и националното развитие и др. е породено от реалните нужди на практиката. Дефинирането и класифицирането на центровете за върхови постижения, европейските политики за тяхното изграждане и финансиране, проучването на организационните модели, управленските структури и партньорствата на водещи центрове за върхови постижения в Европа е основа за формулиране на препоръки за оптимизация и стратегическо развитие на центровете за върхови постижения в контекста на европейските приоритети. Извършването на задълбочен анализ на Центъра за растителна системна биология и биотехнологии (ЦРСББ) в България – неговата мисия, структура, научни резултати, финансиране и международни партньорства, дава възможност да се оцени приносът на ЦРСББ към развитието на регионалната и националната биоикономика. Поставените въпроси са дисертабилни, а подходът към тях се отличава със стремеж за интегритет.

Дисертационният труд представлява оригинално и завършено научно изследване, обвързано с практиката, извеждащо актуални заключения и препоръки с висок потенциал за приложение.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

В дисертационния труд се посочва, че основната цел е да се анализира ролята на центровете за върхови постижения в развитието на биоикономиката в Европа, като се оцени тяхното влияние върху иновационната система и се изведат насоки за стратегическо развитие, с фокус върху Центъра за растителна системна биология и биотехнологии (ЦРСББ) в България.

Обектът на изследването е дефиниран по следния начин: центровете за върхови постижения в Европа като част от европейската научно-иновационна система.

Предмет на изследването е ролята на центровете за върхови постижения за развитието на биоикономиката, техните организационни модели, механизми на финансиране, взаимодействия с други институции и тяхното социално-икономическо въздействие, както и конкретният случай на ЦРСББ в България.

За постигане на поставената цел са формулирани девет изследователски задачи, които са успешно изпълнени.

Изследването съчетава разнообразие от изследователски техники, което позволява извършване на анализи както на институционалните, организационните и стратегическите характеристики на изследваните центрове, така и емпирично измерване на възприятията на ключови заинтересовани страни. Комбинацията с case study анализ допълнително обосновава значимостта и обосноваността на постигнатите резултати.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Представеният дисертационен труд е в обем от 233 страници, съдържа 38 фигури и 32 таблици, които онагледяват коректно получените резултати.

Дисертационният труд е структуриран в четири основни глави, които следват логическа последователност. Посочени са отделно изводи и препоръки. Стилът е стегнат и позволява ясно и недвусмислено представяне на резултатите. Авторът демонстрира забележителни умения за анализ и синтез, представяне на резултатите по едновременно научен и по-широко достъпен и разбираем начин. Имайки предвид ориентираността на изследването към реалната практика на центровете за върхови постижения и фокусът върху един отличен пример в България, това е предпоставка за добро разпространение и приложение на изведените препоръки и предложения концептуален модел за стратегическата ефективност и устойчивост на центровете за върхови постижения, който включва институционална устойчивост, финансова автономност, научна конкурентоспособност, иновационен трансфер и индустриална интеграция и обществен и регионален импакт.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Дисертационният труд представя анализи на теоретичните и концептуалните основи на биоикономиката и ролята на центровете за върхови постижения, като поставя фокус върху иновационната система в Европа и насочва вниманието към примера на Центъра за растителна системна биология и биотехнологии в Пловдив. Изследването предлага концептуална рамка за стратегическа оптимизация на центровете за върхови постижения, като се откроява ролята на центровете за върхови постижения в европейската биоикономическа трансформация. Акцентът е поставен върху бизнес модела и механизмите за

устойчивост с насоченост към въздействието. Основен извод е, че е необходим интегриран подход, съчетаващ институционална стабилност, финансова автономност, научна конкурентоспособност, технологичен трансфер и обществено въздействие. Предложенията могат да бъдат приложени при разработване на стратегии и политики на национално и европейско ниво, за развитието на ЦРСББ, както и за надграждащи научни изследвания. Като особено достойнство трябва да се разглеждат анализите на успешните модели и добри практики, както и проучванията и изводите относно социално-икономическия ефект на центровете за върхови постижения.

Посочени са 206 използваните източници, които се отличават с релевантност и актуалност.

5. Приноси на дисертационния труд

Приемам представените в автореферата към дисертационния труд приноси за достоверни и лично дело на автора. По-долу ги помествам в тяхната оригинална версия:

Научно-теоретични приноси

1. Разработена е интегрирана теоретико-концептуална рамка за анализ на взаимовръзката между биоикономиката, центровете за върхови постижения и иновационните системи, като се обединяват икономически, институционални и управленски аспекти на устойчивото развитие.

2. Разработена е концептуална типология на центровете за върхови постижения, като са изведени техните организационни характеристики, модели на управление, механизми на финансиране и функционални връзки с научната, иновационната и икономическата среда.

3. Теоретично е обоснована ролята на центровете за върхови постижения като стратегически посредници между науката, бизнеса и публичните политики чрез интегриране на концепциите за иновационните системи и модела на Тройната спирала.

4. Доразвито е научното разбиране за центровете за върхови постижения като ключов елемент на европейската биоикономическа трансформация, като е аргументирана тяхната роля за трансфера на знания, развитието на човешкия капитал и регионалното социално-икономическо развитие.

Научно-приложни приноси

1. Осъществен е сравнителен анализ на водещи европейски центрове за върхови постижения в областта на растителната системна биология, чрез който са идентифицирани добри практики, организационни модели и фактори за устойчиво развитие, приложими в българските условия.

2. Разработен и апробиран е емпиричен подход за оценка на ролята на центровете за върхови постижения в развитието на биоикономиката чрез двуезично анкетно проучване, което позволява идентифициране и систематизиране на основните фактори, определящи тяхното въздействие върху иновационните екосистеми и регионалното развитие.

3. Разработен е интегриран многокомпонентен модел за стратегическо развитие и оптимизация на центровете за върхови постижения, който съчетава институционални, финансови, научни и иновационни механизми за устойчиво функциониране.

4. Предложени са бизнес модел и стратегическа пътна карта за устойчивото развитие на Центъра за растителна системна биология и биотехнологии и на центровете за върхови постижения като цяло, включително механизми за финансова устойчивост, технологичен трансфер, международно сътрудничество и засилване на взаимодействието между науката, бизнеса и публичните институции.

6. Критични бележки и въпроси

Нямам критични бележки и препоръки.

Имам един въпрос: *Как биха могли според автора да се развият подходите на четворната спирала, прилагани в „живите лаборатории“, в центровете за върхови постижения?*

7. Публикувани статии и цитирания

Представени са 6 публикации, от които за 4 броя е посочено, че са индексирани в Scopus, 1 – Web of science, 1 – Google Scholar, които покриват минималните наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Петър Асенов Казаков образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност Икономика и управление (селско стопанство).

Дата: 20.07.2016
гр. Пловдив

**Подписите в този документ са заличени
във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС)
2016/679
(Общ Регламент относно защитата на
данни).**